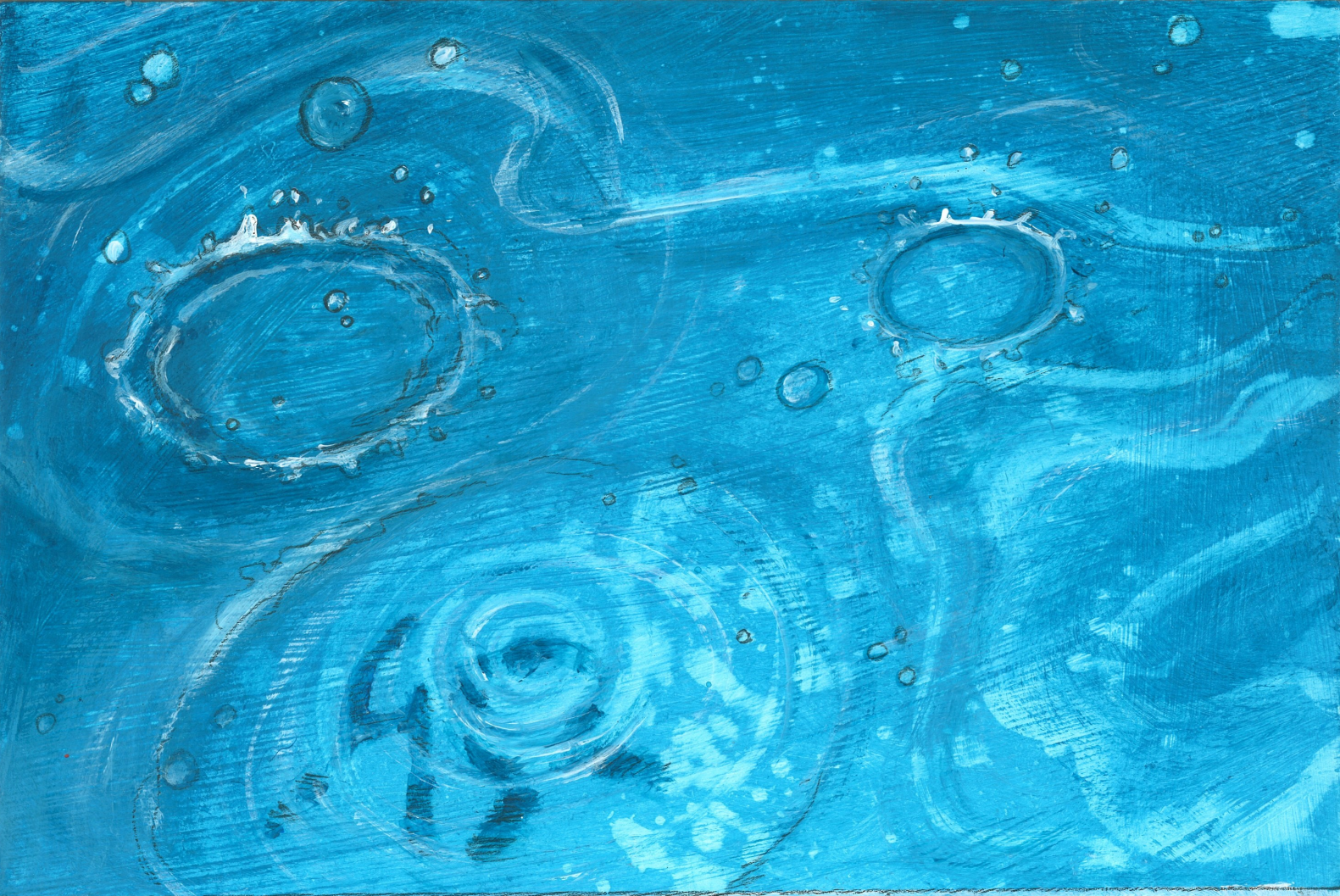

Koen Lemmens P

MMXVIII

w a t e r

Water is soepel en beweeglijk.
Het zoekt zijn weg.
Traag kabbelend of onstuimig stromend.
Binnen een veilige bedding
of buiten de oevers.

Zo is het ook met de menselijke geest.
Vragenderwijs priemt hij
dwars door alles heen.
En komt daarbij *allemaal schatten*
op het spoor.

Verwondering is het wonder zien.
Kijken met je hart.
Je zintuigen laten spreken.
Het doodgewone in vraag durven stellen.
In gesprek gaan met jezelf
en met de wereld om je heen.

Verwondering is een kostbare parel,
zuurstof voor onze ziel.
Ze leidt vanzelf tot beschouwing.
En ze is opstap tot ontmoeting in dialoog.

Laat je aanspreken en raken door mensen
die vragenderwijs in het leven staan.
Om levenslang van hen te leren.

Heb je het project Grote Vragen gevolgd
waarin mensen van verschillende
gezindten zoeken naar antwoorden
op pertinente vragen?

Of ben je geboeid door de lange,
diepgaande gesprekken
die Alicja Gescinska in Wanderlust voert
over liefde, schoonheid, angst, geloof ... ,
thema's waarrond alle grote religieuze en
filosofische tradities cirkelen?

Of heb je op een stille zondagmorgen
al eens gekeken naar De Verwondering?
Annemiek Schrijver ontvangt er gasten
uit verschillende religieuze tradities
en praat met hen over hun inspiratie
en alledaagse spiritualiteit.

Verwondering leidt tot prikkelende vragen.

De onderwijsmens
die daarvoor ruimte schept,
is een leraar van het zuiverste water.
Hij is een *rijk* mens
die indruk maakt en beklijft.

Zie hoe je hier

uit de lucht kwam
vallen,

opgenomen werd,

te drinken gaf,

voedde,

deed groeien,

stroomde – helder,

zuiverde – gewillig,

vormde, schuurde;

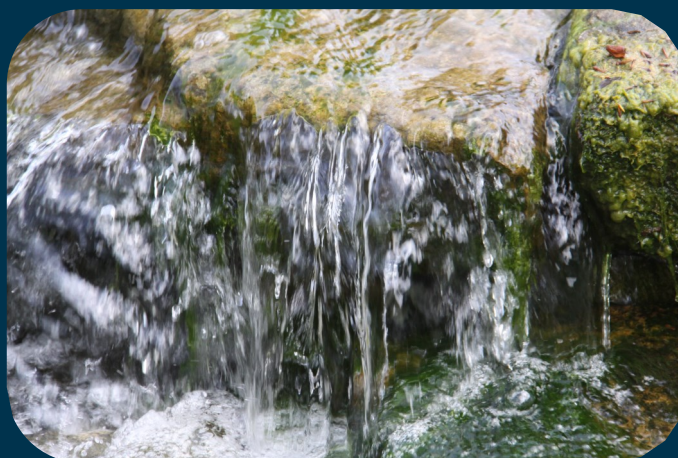
verdampte

en dan weer elders

uit de lucht viel,

verwonderd opnieuw.

lesja

Verbazing vindt plaats in je hoofd, verwondering in je hart. Verwondering heeft te maken met ontdekkingen en nieuwe ervaringen ... Kinderen zijn meesters in verwondering, vooral als ze tussen 4 en 8 jaar oud zijn. Wat kunnen wij, volwassenen, in dat opzicht veel

van hen leren. Kinderen zijn in staat om het meest alledaagse vol verwondering gade te slaan. Een van mijn mooiste momenten hierin is wanneer ik mijn dochter vol opwindning van ver hoor roepen: “Papa, papa, kom snel, kom snel.” Ik haast mij naar buiten toe, vol verwachting van

iets groots om vervolgens mijn dochter te zien met op haar hand een onzelieveheersbeestje. Ze kijkt mij met grote ogen aan en zegt vol verwondering: “Ze kunnen ook vliegen, papa. Wist je dat?” Prachtig, die puurheid.

Rob Wichers Schreur

Verwondering gaat erover dat je de wereld bekijkt en telkens weer nieuwe dingen ziet, en je dan afvraagt wat die dingen zijn. Hoe ze werken, wie ze gemaakt heeft, wat de mogelijkheden ermee zouden zijn ...

Verwondering is puur de ingesteldheid waarmee je de wereld beschouwt.

Volgens mij is dé fundamentele doelstelling van goed onderwijs het kunnen vertalen van verwondering naar inzicht. Maar die doelstelling heeft wel als basisvoorwaarde dat jongeren verwonderd moeten (mogen) zijn. *Jan Leyssens, oprichter en designer bij Regenerative Design, in MO* van 12/12/2016*

Mijn hele leven stel ik vragen over alles wat ik om mij heen zie of hoor. Ik kan me niet herinneren dat ik dat ooit niet heb gedaan. Wat dat betreft ben ik het nieuwsgierige jongetje van acht gebleven dat zich verwonderde over planten en dieren, de stenen die ik in de bergen verzamelde en de schelpen aan het strand. Daar zijn later kunst en wetenschap bij gekomen, de wetenschap waarin ik zelf actief werd en de kunsten die mij bij alles wat ik doe troosten en inspireren. – Nieuwsgierigheid, je verwonderen en vragen stellen zijn het begin van denken, begrip, groei en innovatie: uiterst waardevolle gereedschappen. *Dick Van der Wateren (1947), docent natuurkunde en aardrijkskunde, auteur van het boek “Verwondering. Leren creatief en kritisch denken door vragen te stellen”* waarover hij zelf zegt: “In dit boek zijn vragen die meestal niet op de gebruikelijke manier kunnen worden getoetst – en dat is ook niet de bedoeling. De antwoorden liggen ook niet direct voor de hand. Ze zijn bedoeld om nieuwsgierigheid, fantasie en ontdekkingslust bij kinderen en jongeren aan te wakkeren; creativiteit dus en kritisch denken. Dat zijn eigenschappen die niet of nauwelijks meetbaar zijn; net zo weinig meetbaar als schoonheid, geluk en liefde, maar zeker zo belangrijk ... Een mooie vraag is een ambitieuze, maar uitvoerbare, vraag die onze manier van denken kan veranderen en die een verandering tot stand kan brengen. Zulke vragen kunnen zowel jonge kinderen als tieners en volwassenen stellen – sterker nog, kinderen stellen de mooiste vragen. Een automonteur die mijn motor nakijkt is een betere monteur als hij goede vragen stelt. Ik hoop dat de hersenchirurg die mij opereert, onderweg naar het binnenste van mijn brein, goede vragen stelt en niet blind een of ander protocol uitvoert.”

Leren is je bestemming zoeken, die niet vastligt. Die moet geleerd, ontdekt, ontwikkeld, getoetst, getraind worden. Leren is een kern van spiritualiteit, van mensen zoals vieren, zorgen, werken, stilte ... In hoeverre staat de leraar open voor andere zienswijzen, kan hij zijn stof relativeren, maar ook: hoe welkom zijn vragen van leerlingen, moet de leerling zich aanpassen, kan hij kritisch zijn? Als die ruimte klein is, heeft ook de leerling minder ruimte ... Heeft hij zelf wel eens over God nagedacht of gelezen? Durft hij stil te staan bij momenten van verwondering, van verbazing bij leerlingen of beschouwt hij dat als tijdverlies en gaat hij meteen over tot de orde van de dag? *Kees Waaijman, karmeliet en hoogleraar spiritualiteit (1942)*

PASEN VALT OP 1 APRIL. GEEN GRAP! – MEER WETEN OVER PASEN?

Ga naar de Thomaswebsite en verken enkele dossiers:

- ▶ *Wat vieren we met Pasen?*
- ▶ *Uitkijken naar... Pasen! Impuls voor kleuteronderwijs en eerste graad lager onderwijs*
- ▶ *Pasen - Jezus leeft. Lesimpuls tweede en derde graad lager onderwijs*
- ▶ *Openbreken - Uit het ei vandaan. Verrijzen in het licht van Pasen. In de kijker voor het basisonderwijs*
- ▶ *De steen is weggerold. Pasen. In de Kijker voor het secundair onderwijs.*

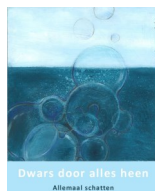
Jaargang 33

nummer 8

april 2018

LEEFTOCHT
LIGHT

v.u. Lieven Boeve, Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Proviand voor onderweg
Een verademing voor onderwijsmensen

Maandelijke inspiratiebron
in de rubriek Leeftocht van
www.katholiekonderwijs.vlaanderen

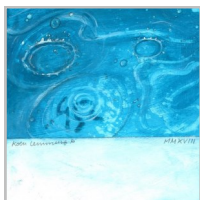
Reacties zijn welkom op
identiteit_kwaliteit@katholiekonderwijs.vlaanderen

‘Laat de kinderen tot Mij komen’,
zei Jezus tot zijn apostelen.
“Alleen wie zijn hart opent als een kind,
kan echt bij God horen”, schrijft Kolet
Janssen daarbij in haar kinderbijbel
Hosanna. – Een kinderlied daarover van Jet
Modderman kan je in de klas samen zingen.

Alles of niets
Als we ver in de
ruimte duizelen van
al dat al en niets
dat we vatten kunnen
of juist helemaal niet,
als we ongemaklijk worden
van wat ver voorbij de
sterren duizelingwekkend
ongrijpbaar is,
wordt God dan niets
of juist Al?

© Bénédicte Lemmelijn in Mijn geloof als
bijbelwetenschapper. Een broos en eerlijk antwoord,
Halewijn, 2016, p. 93

Verwonderd en kritisch, stelden mensen aan
Jezus vele vragen: de apostelen, de menigte die
Hem volgde, de Farizeeërs ... Ze daagden hem
uit, wilden meer uitleg, begrepen Hem niet ...
Hij ging met hen elke keer in gesprek.

LEEFTOCHT
LIGHT

jaargang 33

nummer 8

april 2018

GOD ALS VRAAG

God is vandaag op zijn minst aanwezig in de vorm van
een vraag. Een vraag die zonder enige twijfel heropleeft
en die getuigt van de vitaliteit van de mens. Want vragen
stellen, twijfelen, zoeken, dat is al rechttop gaan staan! Al
diegenen die zich vragen stellen over God – wat ook het
antwoord zij dat ze op die vragen geven – behoren, over
de grenzen van de godsdiensten heen, tot een echte
broederschap. Op het vlak van religie is de passie van de
vraagstelling essentieel, terwijl we nederig moeten
blijven met het antwoord. Vanaf het ogenblik dat het
antwoord niet meer schamel, stamelend, vol twijfel is,
lopen we het risico te vervallen in fanatisme en
godsdienstoorlogen.

Eric-Emmanuel Schmitt in een interview met Guido Caerts
in Pastorale Perspectieven juli 2008, p. 140

Wij denken vaak het grootste deel te begrijpen, maar dat
kleine beetje niet. Het is precies andersom. We weten
niet waarom G'd de wereld geschapen heeft. We hebben
geen idee waarom we worden geboren. We weten niet
waarom we 20, 40 of 80 jaar leven. Waarom wordt een
kintje geboren om na twee jaar te overlijden? Waarom
wordt de een geconfronteerd met ziekte en de ander
niet? Als je alles bij elkaar optelt, zijn er zoveel vragen.
Diepe vragen zijn niet te bevatten. Veel essentiëler is: hoe
ga ik er mee om?

rabbijn Lody Van der Camp, februari 2017

- ▶ Wijsheid begint met verwondering. De enige wijsheid die echt telt, is weten dat je niets weet. *Socrates, Grieks filosoof, 469-399 voor Christus*
- ▶ Zoek het gezelschap van mensen die het hart van een kind hebben bewaard. Leer van de verwondering, koester de verbazing. Leef, bemin, droom, geloof. En, met Gods genade, wanhoop nooit. *Paus Franciscus, 20 september 2017*
- ▶ Een onbevangen houding waarin plaats is voor luisteren, vragen, kritiek én verwondering. Dat is de kern van leren. *Kees Waaijman, karmeliet en hoogleraar spiritualiteit (1942)*
- ▶ De meest interessante vragen blijven vragen. Ze dragen een geheim in zich. Bij elk antwoord hoort een ‘misschien’. Alleen onbelangrijke vragen hebben een duidelijk antwoord. *Eric-Emmanuel Schmitt in ‘Oscar en Oma Rozerood’, p. 82.*
- ▶ De functie van het onderwijs is om iemand te leren om intensief en kritisch te denken. *Martin Luther King, Amerikaans dominee (1929-1968)*
- ▶ Kunst, spel en literatuur helpen verwondering, empathie, verbeeldingskracht en inlevingsvermogen bij leerlingen te ontwikkelen. *Martha Nussbaum, Amerikaanse filosoof (1947)*
- ▶ Wek mijn zachtheid weer. Geef mij weer de ogen van een kind. Dat ik zie wat is en mij toevertrouw en het licht niet haat. *Tekst van Huub Oosterhuis op muziek gezet door Stijn van der Loo.*
- ▶ Ken je het gedicht *Vragenderwijs* van Guillaume van der Graft, alias *Willem Barnard* (1920-2010)?

IN DE BRANDING DURVEN STAAN

Op een dag maken de Chinese wijsgeer Confucius (551-479 voor Christus) en zijn volgelingen een wandeling bij een waterval die van honderdvijftig meter hoogte naar beneden stort. Het schuim drijft over een afstand van zestig kilometer voort. Geen schildpad, vis of krokodil kan zich in de kolkende massa handhaven. Dan ziet het gezelschap tot zijn verbijstering een oude man rondzwemmen in het kolkende water. Het kan niet anders of hij verkeert in doodsnood. De wijsgeer stuurt zijn volgelingen erop af om hem te redden. Toen ze dichterbij kwamen, liep de man alweer zingend op de kant. Zijn haar hing los en hij genoot van de prachtige omgeving. Confucius sprak hem aan, en zei: "Ik zag u voor een geest aan, maar nu zie ik dat u een mens bent. Mag ik vragen: hebt u soms een bijzondere truc om door dit woeste water te gaan?" De man antwoordde: "Nee, een bijzondere kunstgreep heb ik niet. Maar ik begon het te leren op jeugdige leeftijd en toen ik opgroeide, werd het mijn tweede natuur. Nu is de goede afloop zo zeker als het lot. Ik ga erin en met het water omlaag tot aan het middelpunt van de draaikolk. Ik kom weer boven als het de andere kant uitdraait. Ik volg de loop van het water en doe niets uit mijzelf dat daartegen ingaat. Aldus is de manier waarop ik er doorheen kom.

Lieve God,

help ons de stroom

van vragen en twijfels te omarmen

en vol verwondering in het leven te staan.

Diep in de waterval

komen we bij de Kern

en daar zullen we U ontdekken. Amen.